

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accommodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam
abunde suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Dom 4. post Dom. 1. Aduentus. Hominem per peccatum gratia Dei
destitutum, iam necessario morti esse obnoxium, nullum que aduersus
eam esse priuilegiu[m], eo quod ex contrariis elementis cum conster, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56226](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56226)

rare, totus quippe mundus in omni scientiarum genere apprimè fuisse versatus, at mera modo ubique ignorantia & mentium caligo regnat, & rerum vices deplorandas! & metamorphosim nimis ah diuersam! quam procul a priore illa felicitàte recessimus! Sed quid? peccatum est, Auditores, peccatum est, vnicum inquam peccatum, quod in has nos miseras coniecit: ipsum quod nos omni felicitàte, iucunditate, vita, deliciis ac voluptate spoliatos & nudatos, in statum infelicitatis, calamitatis, mortis, miseriarum, & ærumnarum coniecit. Ipsum inquam est, quod nobis infelici profecto partu mortem edidit, quam vos, velim, semper ob oculos gerere, ac nullo nō loco recordari: & ita fiet, vt in æternum nunquam peccaturi sitis.

Atque hoc vnum est, quod hodie omnes quam enixissime à te postulamus Domine, vt nobis scilicet gratiam concedas; qua nunquam eiusdem obliuiscamur; sed quoad viuimus, eius nobiscum viuat memoria, & imprimis, vt interdum in mentem reuocemus, felicitàtem, voluptatem ac delicias aurei illius innocentia status vt nimirum homo cōditus sit à Deo immortalis, semper vegetus, lætus, procul ab omni tristitia remorus, benedictionibus abundans, afflictionibus carens, ab omni prauo affectu liber atque aduersus omnes morbos singulariter præmunitus: vt nimirum omnia nouerit, nihil ignorauerit, omnia dilexerit, nihil despexerit, omnia gubernauerit, nihil formidauerit, omni denique felicitàte genere fuerit cumulatus.

Ac deinde mentis oculos in aliam partem deflecentes, peccati horrorem inspiciamus, simulque meminerimus, ipsam esse nefariū illum prædonem, qui omnibus nos priuilegiis, denis, facultatibus spoliauerit, ac nudos penitus deseruit: vt deinde nunquam obliuiscamur, ipsum esse patrem tam infandæ ac nefariæ filia, mortis inquam, quæ omnes omnino homines premit.

Quæ omnia cum in mentem reuocauerimus, fac Domine, vt fructum hinc aliquem percipiamus, vt nimirum visa eiusdem virulentia illud remis velisque fugiamus, & ab eo velut à facie colubæ, vt sapiens monet,

declinemus; simulque ad te recurramus, vt, qua nos ipsum priuat, beatitudinem sempiternam recuperare valeamus: ad hanc porro nos dirigant Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Amen.

FERIA QUARTA.

DE MORTIS NECESSITATE.

Partitio.

- I. *Quod omnis homo est mortalis.*
- II. *De certitudine necessitatis moriendi.*
- III. *De facilitate euerendi robustissima quæque.*
- IV. *De vniuersali mortis statuto.*
- V. *An Enoch & Elias sint mortui.*

Memorare nouissima tua, & imprimis esse necesse, omnes nos mori, & in æternum non peccabis. Eccles. 7.

FIGURA.

CVM filii Iob, in domo fratris primogeniti, iucundissime epularentur; ecce ventus & turbo quidam vehementior, è deserto prorumpens, quatuor domus angulos concutiens, eandem ad terram miserabili sane casu prostrauit, atque omnes conuiuas tristi ruina inuolutos oppressit. O casum deplorandum! Sed fuit illa oppressio figura mortis vniuersalis, & interitus omnium filiorum hominum præfagium. Omnes enim filii Dei, qui verus noster Iob est, in Adami, qui omnium hominum primogenitus erat, voluntate velut in domo quadam, simul comprehensi, iucundissime in paradiso deliciarum inter se cum epularentur; vehemens ille peccati turbo exurgens, domumque concutiens, omnes omnino mortales misere oppressit, ac vniuersum humanum gentis variis calamitatibus inuoluit. Atque ita factum.

ctum est, vt Adamo ad terram prostrato, omnibus eius posteritas eodem casu ad terram ceciderit, duce quippe sauciato ac tantum non mortuo, omnes illius milites morti ad iudicati sunt: adeo vt nullus ex toto hactenus agmine fuerit, qui ab eadem turba euaserit. Semel itaque omnibus moriendum est, idque fatali quadam necessitate à Deo constitutum: quod latius vobis deducere hodierna concione decreui. Illumina tu modo intellectum Sanctissime Spiritus, & ingenii nebulas lumine tuæ claritatis illustra; tu vero gloriosa Dei Genitrix precibus me tuis adiuua, vt feliciter ad exitum cœpta profequar: atque ideo te cum Angelo compello, & cum omnibus hic præsentibus, Aue tibi impertior.

*Plutarch.
in Apophib. reg.
Alexandri
Magnificum.*

Chæronensis Plutarchus refert, Alexandrum Macedonem, multis victoriis ac triumphis nobilem, cum quodam tempore vulneri in prælio accepto, sanguine perfusus maderet, ad suos duces, qui diuinis eum honoribus afficiebant, ac velut heroem quemdam & semideum adorabant, conuersum dixisse? Videtis hæc vulnera, carissimi: an hæc signa sunt immortalitatis? hoc cœne deorum est? itane Deos hominum mucronibus impeti, aut morti esse obnoxios? definite igitur me Deum appellare, à quo humanum nihil, imo ne mortem quidem, alienum cernitis.

Designare voluit generosus & modestus princeps, mortem omnibus hominibus communem esse, ac necessario vnicuique nostrum euenire, tamque regibus sceptrum, quam colonis ligones è manibus excutere. Sed historiam hanc proposito meo adaptabo.

Caro, mundus, ac diaboli, qui à longo iam tempore Plutonis aulam incoluere, ac mortalibus adulari quam qui maxime confuere, nullo non tempore nobis misellis persuadere conantur; esse nos in hoc mundo velut deos quosdam immortales, mortis imperio exemptos, ac semper victuros: quotidieque nobis occinunt, quod serpens olim maioribus nostris, generisque humani auctoribus in paradiso ingeminauit, *Nequam quam moriemini, sed eritis sicut dii.* Sed no-

strum est, Auditores, statim vt vitæ huius molestias experimur, calamitatumque impetus perferimus, cum Alexandro è contra obicere. Anne tibi, ô insensate mundo, omnes hæc quas patimur arumnæ, morbi quos sustinemus, fortunæ varietates quibus subiecti sumus, certissima immortalitatis indicia videntur? an non vero potius insinuant, mortales nos esse, fato obnoxios, & ad finem vitæ paulatim deflectere? Quid ais Satan? locus ille corruptionis in quo viuimus, terra maledictionis quam incolimus, mortalium nomen quo nominamur, arumnæ, calamitates, labores, ac rerum vicissitudines, quas quotidie nimis ah! frequenter experimur, an non aperte nos insinuant mortales esse, ac morte terminandos?

Ita porro hæc technas & adulantium præstigias à se remouit sanctus ille vates ac rex Dauid, qui ex humili ad regiam dignitatem euectus est: *Ego dixi: Deus estis, & filii estis omnes: vos autem sicut homines moriemini, estis, fateor, homines, veluti dii quidam terreni: peccatis enim miracula, peccata remittitis, ægros sanitati pristinae restituitis, mortuos ad vitam reuocatis: quid restat quam nos mundos condere? sed interea velim vos meminisse, esse vos mortales & vt homines morituros: sicut homines moriemini: non moriemini, inquam, sicut plantæ, quæ postquam vitam vegetatiuam vixerint, emoriuntur, & tum omnia in illis esse desinunt, non moriemini sicut bestię, quæ vitam habent sensitiuam, quam vbi perdidierint, omnia simul perditæ sunt: sed moriemini sicut homines, qui cum natura quadam excellentiori præditi sunt, anima que rationali donati, quamuis corpora moriantur, & in putredinem ac cineres conuertantur, ipsa tamen anima semper viuunt, & nunquam morituri sunt. mors itaque omnibus hominibus communis est.*

Nabuchodonosor, potens ille Assyriorum monarcha, nescio qua ductus ambitione, immortalẽ se esse credebat, diuinis que honores ambiebat; at Deus, qui superbis resistit, eosque humiliat, illum coarguit, atque

Nabuchodonosor à Deo humiliatur, &

atque fatuam illam & stolidam ambitionem portentosis quibusdam & ænigmaticis visionibus reudit, vt veram laudem animi humilitatem respiciens coactus fuerit inducere. Prima visione vidit statuam, cuius caput aureum & pedes lutei, quæ à scelerato quodam laterculo ad terram delecta in frustra comminuebatur: quam visionem Daniel interpretatus ait: *Tu es Rex caput aureum*, qui pedes habes fictiles, & cuius naturæ bases non nisi lutum sunt & terra, quemque vnicius mortis imperus in cineres & putredinem rediget. Altera vidit arborem præceram & opacam, quæ nubes cacumine tangeret, ramorumque comis rotum quaqua patet orbem repleret: sed mox vocem audivit, qua arbor hæc excidit, rami præcidi, folia auelli, fructusque per terram spargi iubebantur. Hanc quoque visionem exponens Daniel regi, dixit, *Arborem quam vidiſti ſublimem atque robuſtam, cuius altitudo perſingit ad cælum, tu es Rex qui magnificatus es: tu es inquam arbor, quæ tempore ſuo excinderetur, & virore ſpoliabitur, quamque mors falce ſua demoret & ad terram proſterneret. Et nunc reges intelligite: conſiderate inquam, vos eſſe ſtatuas illas ingentes, coronis aureis redimitas, ſed à mortis lapillo nequaquam immunes: cogitate vos eſſe arbores illas ſublimes, quorum caput ad cælum perſingat, & quorum gloria nubes tranſcendat, ſed nullum inter vos eſſe, qui non mortis cuneo excindatur, vnde*

Poeta.
Sub tua purpurei veniunt veſtigia reges,
& alius:

*Mors a quo pede pulſat pauperum tabernus
Regumque turres.*

Nulla enim datur exceptio, nullus aliquo gaudet priuilegio, nullus morti eripitur, ſed omnibus illa communis eſt ac neceſſaria, nemini parcens: vnde Socrates ad mortem condemnatus cum eſſet, ac iudicum in eum prolata ſententia hilaris reſpondit: hos qui me nunc morti addixerunt, longo ante tempore natura eidem addixit, innuere volebat, omnes nos natura mortales eſſe, ac mortis ſententiam, iam à primis vitæ incunabulis, nobiſcum ferre. Quod & deſignauit dudum

Tom. 4. Beſſ. Aduent.

ante Pfaltes, dum ait: *Quis eſt homo qui viuet, & non videbit mortem?* putat ecce vates, fieri non poſſe, quemquam vitam à natura mutuo accipere, & eandem non reddere. Sed quemadmodum omnis motus duob. in terminis finitur: à quo incipit, & in quem definit: ita quoque eſſe noſtrum, verus quidam motus eſt, quem duos neceſſe eſt habere terminos, vitam inquam, à qua incipit, & mortem in quam reſoluitur, & exſpirat: *Quis eſt homo qui viuet?* ecce terminum à quo: *& non videbit mortem?* ecce terminum ad quem & motus finem. Quocirca hoc certum indubitatumque ſtatueodum eſt, nullum eſſe, qui vitam acceperit, qui non eadem tandem aliquando ſerius aut citius priuandus ſit.

Pulchrum & ſcirtum in hanc rem apophthegma producam. Conſtantinus Imperator cum Regis Perſarum legatum per Romam ciuitatem circumduceret, eique eiusdem ſplendorem elegantiam, nitorem, opes ac dignitatem oſtenderet, peteretque quid ei de Vrbe Romana videretur, reſpondit Perſa, Etiam Roma ſicut & aliis in locis, homines ſibi videri mortales. Bene quidem & modeſte.

Deſignare nimirum volebat, mortem vbi-que terrarum imperium exercere, atque omnes omnino homines illius ſceptris parere, nullamque rationem, vel occultam, vel teſtam, ad eius tyrannidem declinandam dari poſſe. Egregium hocce quidem eſt apophthegma: ſed figuram propemodum ſimilem è ſacris voluminibus depromam.

Vidit olim Ezechiel campum oſſibus mortuorum plenum: & ecce, dum inſolito hoc ſpectaculo percuſus obſtupeſcit, audivit vocem, quæ diceret, *Oſſa hæc vniuerſa domus Iſrael eſt.* O myſterium ſublime ac profundum! equidem illius vobis futurus ſum interpres. Ingens ille campus mortuorum oſſibus repletus denotat mundum, qui quor- tumulos, tot velut ſulcos continet, ac plurimis craniis, eorum nimirum qui iam à quinque annorum millibus exſtincti ſunt, repletus eſt. Domus autem Iſrael, velut pars pro toto, vniuerſum humanum genus deſignat, quod eidem fato obnoxium eſt, morti

F inquam

inquam, sepulchro, & cineribus destinatum. E quibus omnibus efficitur, mortem euitari non posse, at omnes sine vlla exceptione manere.

Illa siquidem est tessera, quam natura hominibus, dum in luminis auras eduntur, tradit: quamque ipsemet D E V S Adamo post admissum peccatum tradidit, *Puluis es & in puluerem reuertere*: quæ verba Ecclesia, de salute nostra sollicita, quotannis nobis in mentem reuocat dicens, *Memento homo quia cinis es, & in cinerem reuertere*. Egregium porro hinc conceptum eliciam. Cum dux aliquis agmen foras producit, militibus quos se mutuo agnoscant & ab hoste dignoscant tesseram tradere consuevit. Natura, quæ magna quædam dux est, cum milites suos, id est homines, in mundum, qui velut locus castrensis est ac militaris (*in terra quippe est vita hominis super terram*) producit, hanc illis mox tesseram consignat, *Puluis es & in puluerem reuertere*, è puluere agnoscere possumus hominem, estque hæc tessera quam nullus non in natiuitate audit. Interrogemus Reges, & Patriarchas veteris testamenti, atque omnes ita se rem habere declarabunt.

Gen. 18. Quis tu es, Abraham? dic audacter, quis es, ede tesseram. *Loquar ad Dominum, cum sim terra & cinis*, ecce ipsissima tessera verba.

Psal. 12. Quis tu, heus Dauid? quem te putas? Ego sum vermis & non homo. Dic apertius, non enim sunt hæc ipsissima verba: *Quoniam ipse cognouit signum nostrum: recordatus est, quoniam puluis sumus*. Verum hoc est symbolum.

Psal. 22. Tu autem quid ais Salomon? quis tu? *Quid superbis terra & cinis?* Quam bene hæc naturæ humanæ militibus tessera hæc inhaeret? quid mirum, semper namque eam ob oculos habebant. Quod idem sapiens nobis suadet, dicens, *Memorare nouissima tua, & in aeternum non peccabis*: recordare inquam mortis, quæ in cineres & puluerem te redactura est, & cogita illius te iussis, etiam inuitum & reluctantem, obsequi debere. Hac de te hodiernam concionem instituant, quam bifariam distribuam: primo ostendam omnes homines, quotquot sunt, vel sequentibus temporibus futuri

sunt, necessario debere mori: deinde vero omnibus & singulis sine vlla exceptione moriendum esse, ut hinc euidenter fiat, necessario esse mortem obeundam, & quidem omnibus & singulis. Arrigite aures, rem aggrediar.

Nihil est certius, Auditores, aut quotidiano vsu & experientia confirmatius, quam ipsa mors, nec quidquam de quo minus dubitare liceat, aut de quo certiores esse possumus. Si enim scientia, iuxta Philosophos, habitus quidam est è veris, necessariis atque euidentibus propositionibus promanans, ipsa mortis hominibus necessario impendentis cognitio esse debet quam certissima ac verissima, cum propositioni, qua nihil certius, verius ac manifestius, est nempe: *Homo est mortalis*, innitatur. Testem huiusce rei habeo Prophetam Iob, qui cum Deo loquens ait, *Scio quia mors irades me, ubi constituta est domus omni uiuenti*. Scio inquam, non sophismate aliquo, sed verissimo argumento, & syllogismo demonstratio inductus, scio demonstratione à priori, & posteriori, scio conclusionem in *Barbara, Celarent, Darii, Ferio*, & in omnibus Figuris & Modis. O Philosophum versatissimum!

Est hoc axioma quoddam certissimum, & maxime generale, quod in Christianorum Philosophia necessario praesupponendum est, nec vlla opus habet demonstratione. Est quoque decretum euidenter & irreuocabile, quod tribus demonstrationibus certissimis, & irrefragabilibus innititur: primo sacri voluminis verbis: *Ipsi peribunt, in autem permanens, & omnes sicut vestimentum veterascent*, deinde rationi certissimæ: nam quidquid componitur ex contrariis, est corruptibile: postremo autem quotidianæ experientia, *Omnes enim morimur, & velut aqua dilabimur in terram*.

I nunc, & longa tibi vitæ spatia, annosque pollicere Nestores: ecce sacrae litteræ, id est Deus ipse, rationes euidentissimæ, & experientia quotidiana mortalem te esse docent, tres maximæ quæ in mundo reperiri possunt, faces in hoc tibi prælucent, ac veritatem detegunt, mortem tibi esse necessario subeundam; faces, inquam lucidissimæ,

M. Mortis necessitas

Iob. 19. Mortis tulum est.

Psal. 102.

2 Reg. 1. 4.

ma, quæ illuminant omnem hominem in hoc mundo commorantem: vna quidem quæ humano ingenio reuelat ea, quæ commune naturæ ordinem excedunt, atque hæc fidem animis ingenerat, sacra videlicet Scriptura: altera vero ea, quæ natura insita sunt, sensuum tamen & ingenij captum antecellunt, & hæc scientiam hominum mentibus indere consuevit, rationes scilicet evidentissimæ: vltima vero, ipsa est rerum magistra experientia, quæ sapientes simul & insipientes erudire solet, quæ ea quæ rationem humanamque ingenium superant nos docet: omnes hæc etiam vel maxime cæco ad oculum patefaciunt, mortem nulla arte aut versutia posse evitari.

Quidquid est in homine, de futuris est contingentibus, quod nimirum fieri & non fieri æque possit, nihilque est de quo certo quidquam liceat affirmare, sed de singulis dicendum est dubitando forte: si quis enim de infante in cunis quæreret, an futurus sit Achilles, an vero Therites, quid respondere haberes aliud, quam, fortassis hic, fortassis ille. Si ab eodem iam adolescentiam ingresso iterum peteretur. Illene adolescens futurus est ingenio Aristoteles, an stupore bardus? Respondebis haud dubie, forsitan bardus, forsitan Aristoteles. Procedamus deinde ad virilem ætatem, & peramus. Ille idem, Irusne pauper futurus est, an vero Cræsus diues & opulentus: semper, scio, dices, fortassis diues, fortassis pauper. Sed si petiero: Aliquando morietur: dices, Ita profecto: sine dubio, & quidem necessario, nec hic, fortasse, locum habebit.

Vertat in omnes sese partes homo, faciat quidquid voluerit vel poruerit, varia aduersus mortem sumat antidota & amuleta, nunquam tamen se ab hac fatali necessitate immunem poterit præstare: dormiat quotidie in molli pluma, in lectis gaudium, includatur atrox etiam arctissime, ut vel a nemine videatur, semper tamen aditum mors inueniet. Galenus, Hippocrates, alique medici præstantissimi mille remedia aduersus morbos, milleque sanitatis

tuenda rationes excogitarunt, verum ad mortem euitandam nullus omnino Aphorismus conscripuit: sed omnes confessi sunt, *Contra vnum mortis non est medicamen in hortis.* Mors igitur necessario subeunda est.

Et profecto! quis fuit vnquam à morte exemptus? quis hoc priuilegium habuit? nullum Seruos quidem suos magnis Deus & singularibus, ac naturam excedentibus priuilegiis ornauit: hos ab igne tutatus est, hos sine potu ciboque longo tempore viuere permisit, illos aquis inambulare fecit: at nullum vnquam à morte exemptum: Moysi dedit virtutem aquas in vnum conglobandi, Iosue solem sistendi, Ezechie eundem retroagendi, at nemini potentiam qua mortem susteret, aut quo minus veniret, impediret. Vnde exclamat Psalmographus: *Quis est homo qui viuet & non videbit mortem?* quis est, inquam, Princeps aut Rex, qui se à morte immunem esse gloriatur? *Psal. 88.*

Omnes quippe homines mortem necessario subire oportet: & hac lege vitæ huius stadium ingredimur, postquam aliquot hic annis commorati sumus, iterum deinde, sepius aut citius, eodem egrediamur. Dixit olim Dauid rex vni è principibus suis nomine Ethai: *Heri venisti, hodie compelleris nobiscum egredi.* Quam hoc nos melius de hominum conditione dicere possumus? Heri in hanc vitam ingressi sumus, & hodie forsitan mors eadem exire compellet. Hinc apud Sapientem ipsi impij vitæ breuitatem deplorantes conqueruntur: *nati continuo desinimus esse, heri nati sumus, & hodie misere iugulamur.* Statim namque ut per vnam ianuam in vitæ huius diuerlorium ingredimur, per aliam eodem, ad mortem properando, egredimur. Bene igitur magnus Augustinus *Lib. 13. de mortem cursum quendam & stadium nuncupauit, in quo quotidie citatis gressibus ad mortem properamus, & in carminibus suis Gregorius cognomento Theologus, torrentem eam nominauit.* *Lib. 6. 9.*

Idque ipsum est quod viuo, velut rapidissimus amnis,

Qui sursum exoriens semper ad ima fluit.

F 2 Nam

Nam quamprimum vt incunabulis egressi sumus, semper & continuo mouemur, nec prius datur quiescere quam mortem inuenimus, quæ eodem omnes fato perdit & destruit: nec eam quis subterfugere poterit, quia penitus necessaria est, & à tumultu tumultum petimus, vt idem Gregorius ait.

2. Cor. 4.

Sacra Scriptura, vt hanc fatalem mortis necessitatem nobis insinuaret, variis eam rationibus & viis ostendere conatur. Quare namque putatis eam nos toties vasa fictilia & lutea appellasse? *habemus thesaurum in vas fictilibus*, animam scilicet corpori fragili & caduco inclusam. Non ait, vasis ferreis, ahenis, aut marmoreis, sed fictilibus, & fragilibus, vt vitæ huius breuitatem, ac simul fragilitatem declararet. Quam luculentos porro hinc excludere licet conceptus. Primus hic est.

Gen. 44.

Insignis hic Philosophus, & profundus Theologus conatur ostendere, Deum, præter communem naturæ ordinem (quæ materias perfectissimas nobilioribus formis vt plurimum insignire consuevit) animam rationalem, qua nulla forma dignior & perfectior, natura immortalis, corpori corruptibili inclusisse & associasse, tam pretiosam scilicet gemmam plumbo aut ferro inserendo: forsitán, quod ea quæ maximi & infiniti pretij sunt canabinis aut vilioribus saccis includi soleant. Hinc Ioseph Patriarcha scyphum Pharaonis aureum sacco Benjamin fratris iunioris inseruit. Ita quoque Deus Optimus Maximus pretiosum illum animæ thesaurum, vili corporis nostri sacco indidit, & gemmam illam magni æstimatam fictili vasi inclusit. Habemus igitur thesaurum, vasis fictilibus. Secundus.

Mundus officinæ figuli comparatur.

Sunt in officina figuli, si forsitán aliquando obseruastis, omnis generis vasa, parua scilicet & magna, alia in honorem, & alia in contumeliam, hæc pulchra, illa vero abiecta, sed qualia demum ea sint, omnia ad minimum impetum & casum fragilia sunt. Ita quoque iuxta sententiam Apostoli, mundus hic est velut officina figuli, sed figuli illius cælestis, variis vasis instructa iisque fictili-

bus, sed quæ omnia fragilia sunt, & casui obnoxia, sunt Magnates, Principes, Reges, Monarchæ, sunt & plebei, serui, pauperes, triuales: alij sunt nobiles, gloriosi, magnifici, splendidi, alij vero humiles, mendici, obscuro, barbari. Has autem antitheses adhibet & Apostolus: vasa alia in honorem, alia in contumeliam: *vos nobiles, nos autem ignobiles*, sed qualescumque ij sunt, casui sunt subiecti, & natura fragiles. Iob Propheta, vt propositum prosequamur, ex eadem materia compositum agnoscit, seque velut vas luteum a Deo conditum ait: *Memento Iob. Domine, quod sicut lutum feceris me, & pl. smaueris me totum in circuitu*. Id ipsum Psalmodographus de impijs: *Tanquam vas figuli confringens eos*: ac post eos Ioannes in Apocalypsi: *Tanquam vas figuli confringentur*. Et in primis Propheta Ieremias: *Descende in domum figuli*, aliique sacri auctores infiniti, quorum omnium hæc sententia est: hominem, quandoquidem non nisi vas fictile est, & fragilis, corruptionique obnoxius, mortis, quæ omnium corruptentium prima est, necessario subiectam esse.

Quare age, superbo & insolens, agnosce obsecro, originis tuæ vilitatem, agnosce te non nisi lutum & terram esse, agnosce fragilitatem, & pone ante oculos necessarium tibi mortem degustandam. Vna hæc sufficiat cogitatio ad insolentiam reprimendam, & audaces conceptus retinendos. Mulus quidam Lydus, vt Plutarchus refert, cum aliquando vmbra suam conspicatus, corporis bene compacti torositatem, capitis elegantiam, crurium subtilitatem, & aures cum decoro pendulas esset demiratus, insolentere, subsultare, furere, sternere fessorem & obuios calcibus perere cepit, nulla vt arte vel moderatione compesci potuerit: verum cum se patre asino progenitum cogitaret, insolentere desit, moderatius sese gerere, & mulionis ferula se subdere.

O homines, nolite fieri sicut equus commotus, quibus non est intellectus. Alta sapitis, insolentis, Reges aut Principes vos esse existimatis, per urbem laudato pauone superiores inceditis, cum nixurum oculos in dignitatum

gnitatum vestrarum, honorum, diuitiarum-
que umbras conicitis: at si cogitaretis, pa-
tiam vos habuisse sigillum, si cogitaretis, in-
quam, esse vos lutum fragile, & terram fi-
cilem, omnem profecto superbiam & arro-
ganciam quamprimum exueretis. Quomo-
do Sapiens homines ad moderationem re-
uocare conatus est: *Quid superbis terra & ci-
nus? Vnde efficitur, mortem esse in primis ne-
cessariam.*

Nemroth gigantea illa moles, cum se à
morte tueri vellet, ac diluuij secundi rabiem
euitare, turrim excelsum cepit exstruere,
sed eam minime potuit perficere. Deus e-
nim post infinitos sumptus impensos, opus
impediuit, opificumque omnium linguas
confudit. Quoties tu, ô homo, gigantem
hunc in vita imitaris? quoties nescio quid
simile opus moliris? conaris te à morte im-
manem præstare, eiusque imperus sub-
terfugere, mille arces, palatia, turres exstru-
is, mille tibi gaudia, fortunæ ardentis fla-
bra tibi somnias: sed cogites velim, post mil-
le exhaustos labores, degustatas ærumnas,
opere etiam imperfecto, mortem tibi insta-
re, atque omnia in fumos ruitura, & ex cun-
ctis conceptibus, præter infamem confu-
sionem, nihil reliquum fore. David Prophe-
ta huc alludit, dicens: *Tange montes, & fumi-
gabunt, sublimes elude conatus, & in fumum
abibunt.*

Secundus illè Briarius Goliadas, spuris
ille Philisthim, à summo capite ad imum
vsque pedis armatus, omnibus Israëlitis ex-
probrans insultabat, armisque suis & robo-
re fretus sese inexpugnabilem credebatur: &
ecce, lapis quidam torrentis, pastoritia ex-
cussus dextra, vitam simul eripiunt & victo-
riam, & colossum illum carneum ad terram
magna cū infamia ac dedecore deiectit. Mil-
le, ô homo superbe & arrogans, superbiæ &
insolentia species ede, omnibus insulta,
atque altum quid & sublime de te sentiens,
inexpugnabilem & inuincibilem te crede:
minimus tamen lapillus, morbum intelligo,
cum te inuasit, ad terram prosternit, locu-
loque inclusum ad ima vsque terræ viscera
dimittet.

uerfus Iudæos bellum gerebat, elephas, in-
gens tergo propugnaculum & turres cum
vallo gestans, qui magnum Iudæis terro-
rem incutiebat: sed gregarius quidam mi-
les, cui nomen Eleazar, mucrone ventri in-
serto, eundem ad terram deiectit, & castra
tergo imminetia confracta dissipauit. Ho-
mo, qui non nisi musca est, elephantem se
facit, & turribus armatum, honoribus, in-
quam, diuitiis, vanitatibus & quisquiliis,
mundo se ostentat, & quodammodo terro-
rem incutit. Sed videat, ne mors, velut ge-
nerosus quidam Eleazarus, propugnacu-
la subrimetur, videat, inquam, ne letalem
plagam insigat, quæ omnes eius ambitio-
nes destruens, misero sane casu ad terram
eum deiiciet.

Adamas, vt gemmarij tradunt, tanta du-
ritie est, vt nulla arte posse frangi videatur,
at quamprimum vt aliquod fragmen auul-
sum est, in varias mox partes frangitur, ac
velut in puluerem redigitur. Homo gemma
quædam infiniti est pretij, qui nulla ratione
videatur comminui aut emolliiri posse, sed
quamprimum vt labascere cepit, & mors
eundem depascere, omnia in cineres ab-
eunt & fumum inanem. Atque hoc est, quod
à quinque annorum millibus primis nostris
parentibus occinuit in Paradiso Deus con-
ditor: *Puluis es, & in puluerem reuerteris.* Sem-
per autem hinc efficitur, verum esse, quod
initio proposuimus, mortem esse necessario
subeundam.

Hinc Sacra litteræ, dum humanam no-
bis fragilitatem ob oculos ponunt, simul-
que mortis necessitatem ostendunt, homi-
nem flori qui in agro floreat sæpenu-
mero similem esse dixerunt: *Homo sicut fœnum dies
eius, quasi flos agri sic efflorescit.* Flos, inquam,
qui mane floreat, vespere autem langueat:
dicitur agri, & non horti, eo quod rosa, lilia,
violæ, & narcissi ad aliquod saltem dies flo-
rentes permaneant, vt horti cultor & domi-
nus gratum eorum aspectum velut laborum
suorum ac sudoris mercedem habeat: at flo-
res, qui in agris crescunt variis, periculis sunt
expositi, vel enim à prætereuntibus carpun-
tur, vel pedibus proteruntur, vel denique à

bestiis depascuntur. Non aliter quoque agitur cum homine; ut Propheta Iob merito dixisse visus sit, *Qui quasi flos egreditur & conteritur, & sicut velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet.* Quae verba Magnus Gregorius interpretatus ait: *Quid sunt nati homines in mundo, nisi quidam flores in campo?* Porro ex omnibus qui in hortis vel agris flores vident, & crescunt, nullus est, qui duas sustineat brumas, aut bis niuofum gelu patiatur. Rident quidem in vere, calyces explicant, venustatem ostentant, odorem spirant suauissimum & pulchritudine sua insipientes delectant. Sed quamprimum ut acris hyems ingruit, & bruma rige incipit, ceruices dimitunt, colorem & pulchritudinem amittunt & sensim penitus emoriuntur. Idem omnino de hominibus dicendum est. Quis enim inter tot hominum millia, duo post diluuium vixit saecula, quis ad ducentos annos peruenit? Quis est qui non sit mortuus? & quis denique non morietur? nullus omnino id euitabit, nam firmissimo id & irrevocabili decreto statutum est, & mors necessario toleranda.

Nam quemadmodum prodigij loco habendum foret, si in caelesti domicilio, in loco beatitudinis quis mortalis reperiretur, nempe aeternae illi felicitati penitus repugnans: ira quoque non minus admirandum foret, si hoc in mundo quemquam à morte tutum & immortalem videremus: neque enim simul consistere possunt & humana fragilitas & perpetua immortalitas, nec se mutuo tolerant. Hanc meam opinionem confirmat regius Vates, qui beatorum habitacula & sanctorum commorationem, terram viuentium appellat. Vnde efficitur, mundum hunc miseris refertum terram morientium, ac velut quoddam defunctorum coemiterium vere posse appellari. *Credo videre bona Domini in terra viuentium.* Id ipsum, & Christus adolescenti petenti quid ad salutem necessarium foret proposuit: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* Quamobrem, Domine, cum sacro id ore tuo confirmaueris, semper mihi proponam ac credam. *caelum terram viuentium, mundum*

Iob. 14.

Lib. II. Moral. c. 17.

Psal. 26.

Matth. 19.

vero, terram morientium esse, & omnia hic, mortalia & caduca dici, ac necesse esse mortem sustinere.

Vnde vero fatalis haec moriendi necessitas ortum habet? vnde in mundum tyrannica haec coactio venit? multa quidem euulceri dari possunt rationes, sed quae luculentae sunt & praegnantae. Prima est Philosophiae arcanis deprompta est. Quidquid enim contrariis constat, corrumpi tandem debet, & in nihilum conuerti. Nam quoniam contraria & opposita simul in eodem subiecto nequeunt consistere, seque inuicem semper oppugnant: hinc fit ut subiectum cui inhaerent, tandem destruant, ac perdant. At nos corpus habemus, quod est quatuor contrariis compositum est humoribus & qualitatibus, quod ab hisce, velut à quatuor praedonibus semper impeditur & impugnatur, quod proinde penitus succumbat necesse est, morteque extinguatur. Altera ratio haec est.

Materia prima, è qua omnia naturalia composita sunt, cum satiari non possit, nouasque semper formas velut insatiabilis pellex desideret, vicissitudinis & varietatis studiosissima: tandem omnia quibus inhaeret subiecta destruit ac perdit, atque inde Philosophorum illud axioma originem sumpsit: *Materia prima est principium omnis corruptionis.* Corpus porro hoc nostrum, in quo viuimus & quod circumferimus, ex hac corruptionis massa compactum est: necessario igitur corrumpi debet. Tertia sit.

Cum humor radicalis, quo vita haec nostra fouetur & sustentatur, ad naturalem suam perfectionem iam venit, sensim deficit, & minuitur, vitalesque illi spiritus in nobis paulatim consenscunt: sanguis quoque, quo natura haec nostra enutritur, & qui vitam conseruat, concrefcit & congelatur. adeo ut ruinis reparandis vix amplius sufficiat: & quamuis cibo quotidiano vitam confirmare ac sustentare satagamus, ac ruinas & damna temporis deuastantis restaurare, quidquid tamen è contra opponimus, dispendia refarcire non valemus, nec vlla ratione detrimento accepto satisfacere. Quare quo-

Vnde moriendi necessitas veniit.

Sen.

Phil.

IV. Mors natus que e mundis

Reg.

re quotidie aliquid ex vitali hoc humore, vero vitæ sustentaculo, amittendo, nihilque addendo, vitam tandem collabascere, ac penitus deficere necesse est.

Ultima ratio est: omnia in ea resoluti solent ex quibus componuntur: quod experientia manifestum fieri potest: cum enim lignum flamma consumitur, lignum dico, quod è quatuor compositum est elementis, in eadem hæc cum deficere incipit, resoluitur aqua: inprimis vtrinque egreditur, aer sursum euaporat, & in fumum euanescit, cineres vero terra manent. Ira quoque, homo, qui è quatuor hisce compositus est, & potillimum è cineribus, in eisdem quoque tandem resoluendus est. Hoc sacra nobis litteræ innuunt, dicentes, *Puluis es & in puluerem reuertaris*, & melius adhuc vates regias: *Auferis spiritum eorum, & deficient, & in puluerem suum reuertentur*. O rationes efficacissimas quibus efficitur, mortem esse necessario subeundam, atque eius memoriam nunquam animo deponendam! Recordemini igitur nouissima vestra & mortem ante omnia, & inprimis illam esse necessariam, certissimam, inuitabilem, & sine dubio euenturam: eam deinde esse vniuersalem, ac toti mundo omnibusque hominibus communem. Est hoc secundum concionis punctum, quod iam aggredimur.

IV. Ipsa mors, Auditores, obligatio quædam generalis est, quam omnes præstare oportet, tributum vniuersale, quod omnibus solvendum restat, iter denique commune, ac semita publica, omnibus calcanda. Hinc bene mea quidem sententia, mulier illa Thecuius coram Dauide Rege ait, *Omnes morimur, & velut aqua delabimur in terram*, dicere vult: Cogites tecum velim, magnanime, ac genere princeps, quod quemadmodum torrentes ac flumina, cum varios agros rigarunt, ac variis anfractibus per varias provincias defluerunt, in mare tandem delabuntur: non secus etiam homines, postquam dudum in vitæ huius stadio euagati sunt, in terram delabuntur, & in sepulchrum velut in Oceanum descendunt, in quod cum semel eos descendisse contigerit, nunquam

amplius egredientur, nisi cum extremo iudicii die ad tubæ sonitum omnes omnino mortui sepulchris resurgendo prodibunt. Omnes igitur sensim morimur, & velut aquæ ad oceanum delabentes, in terram, inde formati sumus, delabimur.

Cur porro dicis *omnes*. An non excipis reges: diuites non eximis? nymphas formosas huicne legi subiicis? quid ni? nam, dicendo *omnes*, communem omnibus sortem significat. Dic mihi obsecro, quis modo in Chaldaea regnet de stirpe Nabuchodonosor? quis superest modo in Persia de prosapia Cyri? quis in Media de familia Darii? quis in Græcia de stemmate Alexandri Macedonis? quis Romæ è domo Cæsaris scepra tenet? quis Carthagine ex Annibalis posteris, vel Athenis è Codri neotibus dominatur? Vbinam modo sunt superba illa inperia & monarchæ orbis? Vbinam tot respublicæ florentissimæ? vbi modo Troia, Numantia? quæ memoria restat Athenarum? quid Lacedæmone modo agitur, vel Carthagine? *Omnes morimur*. Omnium harum memoriam mors abstulit. Egregiam hac super re olim D. Augustinus: meditationem instituit: cum enim Romæ versaretur, & superba Imp. veterum monumenta admiraretur, & inprimis Cæsaris opera obstupesceret, sortem eius deplorare cœpit ac dicere: *Vbinam est Cæsaris corpus præclarum? vbi magnitudo diuitiarum? vbi apparatus deliciarum? vbi multitudo dominorum? vbi caterua virorum? vbi acies militum? vbi thronus regalis? vbi sunt quæ hæc omnia: quo recessit tua magnificentia Cæsaris? Hæc omnia tu destruis & euertis, ô fera mors, nemini ignoscis aut parcis, sed omnes mori cogis. Omnia autem hæc Propheta Iob concludit dicens, *Deficiet omnis caro simul, & homo in cinerem reuertetur*. E quibus omnibus manifestum & euidentem fiet, mortem omnibus hominibus communem & vniuersalem esse.*

Paulus ad Hebræos, fratres suos secundum carnem, scribens, mortemque iis in mentem reuocans, hortatur vt cogitarent eam esse inuitabilem eiusque decretum inui-

Heb. 9. inuiolabile, quod omnibus commune sit, & omnibus hominibus statutum esse semel mori: statutum scilicet non capitulare aut politicum, sed generale, in ipso cœlo promulgatum, quo omnibus hominibus mortis via calcanda decernitur. Ex hoc autem statuto egregium conceptum elicio. Sunt in rebus publicis & in regnis legitime constitutis præter ius ciuile commune, decreta quædam particularia, & leges quæ ceteras prouincias & ciuitates non obligat. Porro in vniuerso hoc orbe tria sunt regna & imperia, regnum cœlesti, inferorum, & terrestre, & hinc tribus priuata quædam leges sunt, & statuta singulis propria.

In cœlesti regno lex quædam inualuit, qua omnes eius incolæ à morte præseruantur, & mori nesciunt, *Amodo iam dicii spiritus, ut requiescant à laboribus suis.* Et, *Præcipit aut mortem in sempiternum.* Regnum inferorum legem habet, qua omnes morti perpetuæ subiciuntur, *Mors depascet eos.* Terrestre vero decretum habet, quo semel morte gustare iubentur: *Statutum est omnibus semel mori.* O statutum inuiolabile, quod à nemine euitari, & declinari potest, semperque hæctenus obseruatum est! ò legem exactissime ab omnibus custoditam, constitutionem quæ nunquam deprauata est! non qualem Ailuerus rex tulit, quæ populum quidem vniuersum astringebat, reginam vero eximebat: *Quid habes Esther? noli motuere, non in rueris: non enim pro te, sed pro omnibus hæc lex constituta est.* Sed legem diuinam, quæ omnes condemnet, nullique parcat. Sed quare in textu legis scriptum est, *Semel?* iterum nouis hic se prodit conceptus.

Pythagoræ animarum transmigrationem docebant. Credebant Pythagoræ, animas humanam, post mortem vnius corporis, in aliud deinde transire, eamque transmigrationem metempsychosin vocitabant: sed si opinionem hanc penitus inspicimus, videbimus eam absurdissimam esse, & multas secum ineptias trahere, hinc namque sequeretur, homines sæpius mortem sustinere. At Apostolus, vt opinionem hanc refelleret atque eradicaret, ait, *Statutum est omnibus hominibus semel mori.* Quid si & aliud quip-

piam in verbo *semel* lateat mysterium: forsitan indicare vult, esse nobis mortem serio meditandam, quippe quæ magni momenti, & non nisi semel subeunda sit, ac proinde dandam esse operam, vt bene moriamur.

Lamachus Atheniensium Dux dicere solebat, semel tantum in prælio errorem esse committendum; esse namque vel victoriam referendam, vel in loco moriendum. Idem de extremo illo conflictu, qui tempore mortis subeundus sit, dicendum videtur: cum non nisi semel sit moriendum: ex hoc namque omnis nostra salus aut ruina, damnatio vel beatitudo, dependet. *O semel*, quam bene perpendi, notari, atque animo volui debes *Semel*, cuius nobis memoria nunquam deberet excidere! Sed additur etiam in lege, *omnibus*, vt nullam dari exceptionem appareat, sed ad eam omnes omnino obligari.

Varii Dialecticorum sunt termini, & vocabula artis: alia nomina dixerunt æquiuoca, alia analoga, & alia synonyma; æquiuoca sunt, quorum quidem nomen commune sit, sed res penitus diuersa: synonyma vero, quorum & nomen, & res communis sit, & vtrique respondens. Porro mundus, quidni dialectica quædam appellari queat, in quo diuersimode argumentandi traditur scientia: omnia hic plena sunt æquiuocis, & analogicis; vt sunt honores, diuitiæ, dignitates, quæ omnibus non æqualiter communicata sunt, at mors synonyma est, omnibus communis & prorsus vniuersalis, quæ prædicatur synonymice de omnibus.

Hanc autem propositionem confirmat Apostolus dicens, *Statutum est omnibus hominibus semel mori.* Sed audi Paule, *Omnibus* dicis: noui tamen aliquos, qui mortui non sint, sed adhuc superstites existant, & nunquam fortasse morientur. Quid enim de Enoch, quid de Elia dicis? de Ioanne Evangelista quid asseris? eosne mortuos putas, aut aliquando morituros? Quæstio hæc quidem perplexa est ac difficilis, eadem egredi tamen oportet, ac difficultates illius expedire.

Multi

Verum E- Multi auctores, atque ii non inter postre-
 noch & E- mos dicere & docere aggressi sunt, Enoch
 lias mor- ultimum filiorum Cain, & Eliam Thesbi-
 talium. tem vere mortuos esse, & ipsum debitum om-
 nibus mortalibus necessarium persoluen-
 dum, persoluisse. Aben Esra atque alij vete-
 res Hebræorum Rabini fuere primi huius
 Gen. 5. sententiæ verbis innixi: *Ei facti sunt omnes dies
 Enoch trecenti sexaginta quinque anni*: si hi
 sint omnes dies eius, non ergo diutius, in-
 quiuit, viuere potuit: si enim adhuc superstes
 foret, longius ei haud dubie vitæ spatium
 Gen. 7. Moyses dedisset, quod ita confirmant. Quã-
 1. Pet. 3. do diluuij historia in sacris litteris describi-
 tur, atque ii qui diluuij erepti sunt, recen-
 sentur, octo tantum animæ seruatae tradun-
 tur. At si Enoch nondum mortuus esset,
 qui nimirum diu ante diluuium vixit, plures
 necessario diluuij superstitēs enumerandi
 forent: Credendum igitur, eum mortuum
 esse, fuisse alioquin nona anima, quæ à dilu-
 uio immunis fuerat. At parum firmæ hæc ra-
 tionēs sunt, quibus opinio adeo exotica in-
 nitatur. Nam præter antiquam Ecclesiæ
 traditionem, generalem omnium Christia-
 norum persuasionem, communem omnium
 Patrum consensum, & vnanimem omnium
 Theologorum sententiam, ipsa nos scri-
 ptura contrarium edocet, aperteque confi-
 tetur, Enoch & Eliam adhuc esse superstitēs,
 & vsque ad consummationem mundi fore.
 Ap. 11. Apostolus Paulus in scenam prodeat, qui
 Rabinos illos mendacii coarguat, & ambos
 in viuīs esse asserat: *Fide Enoch translatus est,
 ut nō videret mortem, & non inueniebatur, quia
 suscipit eum Deus*, atque ante eum Ecclesi-
 asticus, *Enoch placuit Deo, & translatus est in
 paradysum, ut det gentibus potentiam*. E quibus
 Ostendi- verbis efficitur, nondum eum mortuum esse,
 ter Enoch sed ad finem mundi iterum compatitu-
 adhuc esse rum, ut eos, quos præstigijs Antichristus de-
 superstiti- mentauit, in viam salutis reuocet, à fide de-
 flectentes reducat, atque ad pœnitentiam
 vocet. Raptus est autem anno ab orbe con-
 dito pene millesimo, sexcentis sexaginta
 nouem annis ante diluuium. Verba autem
 hæc prægnanti etiam ratione fulciri pos-
 sunt.

Moyſes enim cum catalogum texeret eo-
 rum, 4. Bess. Aduent.

rum qui tam ante Enoch, quam post eum
 vixerunt, vsque ad tempora diluuij, siagu-
 lis hoc velut corollarium addidit, *& mortuus
 est* sed cum ad Enoch venisset, mutata phra-
 Gen. 5. si ait, *& non apparuit, quia tulit eum Deus*. Vn-
 de apparet nondum eum mortuum esse, cum
 historiam suam Moyses conderet, neue et-
 iam modo. Confirmat hoc veluti rem certif-
 simam Hieronymus scribens ad Pamma-
 chium; *Enoch translatus est in carne, Elias car-
 nous raptus est in cœlum; necdum mortuus, &
 paradysum iam coloni, habent membra in quibus
 rapti sunt atque translati*. Bene quidem. Sed
 vbinam modo sunt? in quo mundi cardine
 aut polo versantur? aut quo translati sunt?

In hoc totius difficultatis cardo vertitur, vbinam
 hic nodus est, hic labyrinthus. Constat e- modo sic
 nim quoad Enoch, eum in arca cum Noe Enoch.
 non fuisse, nec vñdis diluuij submersum pe-
 riisse, necesse est itaque, eum in alio quopi-
 am mundi climate commoratum esse. Mul-
 ti è veteribus Patribus docuerunt & credi-
 derunt, vtrumque in paradysum terrestrem
 translatum esse, & illic vsque in hodiernum
 diem commemoratum fundari maxime
 verbis illis Ecclesiastici, *Enoch placuit Deo, & Eccles. 44.
 translatus est in paradysum*.

Primus huius opinionis auctor, aut sal- In respons.
 tem inter primos, fuit Iustinus Martyr: cre- ad Orhod.
 debat nimirum paradysum terrestrem adhuc q. 75. 76. 85.
 in rerum natura esse, & ad finem vsq; mun-
 di permanurum, eumque velut domicilium
 esse ac receptaculum, in quo magni illi viri
 diuerbantur.

Quin etiam adiungit, hunc esse locum,
 quem Dominus in cruce moriens latroni
 promiserit, dicendo, *Hodie mecum eris in pa- Luc. 23.
 radiso*, & in eundem hunc esse translatum.
 Sed sententia hæc nimis singularis est, & re-
 pugnat verbo, hodie, quod ibidem legi-
 mus, est enim certissimum, CHRISTI a-
 nimam eo die in paradiso terrestri minime
 fuisse: sed statim à morte, corpore exeun-
 tem, ad inferos penetrasse, & triduo ibidem
 remansisse. Eiusdem opinionis fuit etiam
 Irenæus Martyr sub Antonio Vero & Com- Irenæus l. 5.
 modo, atque Episcopus Lugdunensis, qui & aduer. har.
 aliud

aliud inauditum addit, esse nimirum hunc ipsum paradysum, in quem Apostolus Paulus raptus fuerit: & quod magis adhuc demerit, minusque cum veritate coincidit, hunc esse in quem animæ corpore egressæ secedunt, beatitudinem præstolantes, cuius post finem sæculorum primum compotes futurae sunt.

Tertul. in Apologes.

Tertullianus Carthaginensis Presbyter, qui sub Severo Imperatore vixit, iam ab annis pene mille quingentis, eandem opinionem amplexus est: item Isidorus Hispalensis in tractatu de obitu & vita Patriarcharum, ubi de Enoch eodem, prorsus modo locutus est, priorumque opinioni quam proxime accedit, in paradiso scilicet terrestri eum collocando. Magister sententiarum eandem etiam sententiam ingreditur: adeo ut omnes hi firmiter credant, paradysum terrestrem adhuc in rerum natura esse, ac duos hosce Patriarchas in eodem Antichristi adventum expectare, qui ante vniuersalem mundi interitum futurus est.

Lib. 8. dist. 17.

Contrariū quoque probabile est.

Mibi Equidem, saluo tamen honore & respectu tantorum virorum, simul & meritorum consideratione, absurdum videtur esse, & à ratione quam maxime alienum, asserere, paradysum terrestrem modo adhuc subsistere, & in eo Enoch & Eliam vsque ad consummationem mundi, mortali in carne commorari. Nam si diluuii vnda summa montium iuga & altissima cacumina, Athi, Caucasi, & Thauri quinque cubitis excesserint, credibile est etiam, paradysum cum tota terræ superficie sub aquis natitasse, & submersione periisse. Credere autem eum, non sine quodam miraculo, à diluuiio immunem esse seruatum, non est tutum asserere: cum Augustinus alique sancti Patres, non esse vsque adeo certum & consultum putent, ad miracula confugere, cum non penitus sunt necessaria.

Li. de Trin. cap. 35.

Rupertus scientia non minus quam religione insignis, inficiatur, Enoch in Paradysum translatum esse, atque non certo è sacris litteris colligi in illum Paradysum in quo Adam à Deo conditus fuit, eum esse subiectum. Sed vult per verbum, Paradi-

sus, scire curam inuere locum aliquem delictis affluentem, diuersorum iucundissimum atque habitaculum ad incedendum amantissimum: Huic accedens D. Ioannes Chrysostomus, ait, magnæ curiositatis indicium esse, indagare velle, quoniam Enoch à Deo translatus sit, cum ipsa scriptura id aperte non expresserit. In eorum sententiam quoque concedens Augustinus, dicit, hanc questionem, scilicet num Enoch & Elias in paradysum vel alio translati sint, in vtramque partem, sine vilo detrimento, problematice posse disceptari.

Dico igitur, tot sanctorum doctorumque vestigijs inspicendo, Enoch, statim à diluuiio in superiorem aeris regionem è paradiso translatus vna cum Elia, adhuc in viuis esse, idque in loco iucundissimo, quem diuina illis bonitas assignauit, atque in eodem vsque ad vltimum iudicii diem permanuros, ante cuius aduentum iterum in hoc mundo, ad seductis succurrendum, apparebunt. Sed quocumque demum loco sunt, constat eos, ut prius dixi, nondum mortem degustasse, sed in fine tandem sæculi, non secus ac reliqui homines, morituros, & debitum omnibus impostum persoluturos. Ita namque sentiunt omnes Theologi, & in primis Doctor Angelicus Thomas. Nondum inquit, in Comment. Enoch mortuus est, sed morietur tandem aliquando, quia sententia, quam Dominus primis parentibus peccantibus fixit (quocumque die comederit, morte morietur) omnes qui quocumque modo nascuntur ex Adamo, comprehendit. Id ipsum & regius vates, sed paulo compendiosius, Quis est homo, qui viuat, & non videbit mercedem? & ad Hebræos Paulus, Status est orbis, sicut hominibus semel mori. Seneca item Philosophus, Christianæ fidei ignarus, Omne humanum genus quod est, & quod erit, morti damnatum est. Decretum est igitur à diuina maiestate, omnibus hominibus leti viam calcandam, Eliæ & Enoch, Pontificibus simul & regibus, certum est, neminem ab ea libertum esse, at necessario omnibus euenturam & infallibiliter, totique eam mundo communem & generalem fore.

Recoz

Eccles. 7.

Recordate igitur, Christiane, nouissima tua, & in æternum non peccabis: memento mortis, oculisque patentibus eandem introspicere. Imitare hic gallos gallinaceos, qui dum micat, & vicium per terram sibi quarunt, vnum duntaxat oculum terræ affigunt, alterum in altum tollentes, qui quodammodo excubet, ne accipiter aut miluus improvisos præoccupet, & in aëra abripiat. Hoc ipsum & te velim facere, Christiane, & vno tantum oculo mundum resque terrenas respicere, alterum vero semper vigilem custodire, qui nimirum in alterum mundum collimet, & videat num mors instet, quæ te hinc violenter abripiat, ac depræderit. Lepores quoque natura pauidos apertis semper oculis dormite tradunt, ne fortassis a venatoribus, vel canibus præoccupentur. Et hoc tibi dictum puta, vt nimirum corpore dormiente anima excubet, quo nullum detrimentum accipiat: aduigilet, ne crudelis illa bellatrix improvidum te opprimat: certo namque certius est, illam semel venturam, & omnibus esse necessario subeundam, nullique omnino parcere.

Tu vero bonitas infinita & æterna, bonitas è qua omne bonum descendit, & dependet, oculos nostros aperi, simul & cor, vt sapius quam fecimus hæcenus eiusdem meminisse, & ante oculos eam habere valeamus: sumus cheu! adeo cæci, insipientes, atque vitæ huius conseruandæ studiosi, vt omne studium sit, voluptates & ineptias fectari, omnis nostra intentio perpetuas hic sedes figere, omnis denique actio in tuam offensam cedat. Ita siquidem mundo adhærescimus, itaque eidem infixi & quodammodo insiti sumus: vt nunquam in animum renocemus, esse nobis ex eodem emigrandum, sed vitam perennem, immortalem & nunquam interituram, semitam nullo vnquam æuo terminandam, & corpus etiam corruptionis expers nobis pollicemur: aliasque huiusmodi vanitates, & chimæras nobis fingamus. In hoc autem tu nobis impera Domine, quo omnes ineptias deseramus, & omnes alias cogitationes, præter solam mortis, ex anima ablegemus: & cogitemus interdum, ac nobiscum dispiciamus

esse nobis, diuina lege, serius aut citius, moriendum, & legem hanc inuiolabilem esse decretum irreuocabile, statutum cui nemo queat contradicere, & omnibus communem sententiam: commuam dico, quod nullus ab eadem exemptus sit, non paruus, non magnus, non diues, non pauper, non nobilis, non plebeius, siue reges, siue inopes erimus coloni. Atque hæc vna cogitatio, ardentissime animarum nostrarum zelator, satis esse potest, qua ad te accedere, mundi delicias aspernari, & recta ad æternam fidelitatem tendere possimus; in quam nos ingredi permittant, Pater, & Filius, cum Spiritu sancto, A M E N.

FERIA QUINTA.

DE INCERTA MORTIS HORA.

Partitio.

- I. Quod incautus mors obruat.
- II. De die horæ ve mortis incognita.
- III. De aduigilatione ad horam.
- IV. De preparatione ad mortem.
- V. De preparatione ommissa cum exitio.

Memorare nouissima tua, & imprimis mortis horam incertam esse, & in æternum non peccabis. Eccles. 7.

FIGURA.

Baltassar Babyloniorum Rex sumptuoso Dan. 5. Optimatibus suis mille conuiuio instructo, cum temulentus præcepisset afferri vasa aurea & argentea, qua alportauerat Nabuchodonosor pater eius de templo Ierosolymitano, vt ipse vna cum vxoribus & concubinis, & optimatibus ex iis biberet: atque inter couiuandum & bibendum deos suos ferreos & lapideos laudaret, genioque liberalius indulgeret, & non nisi voluptates & lusus confectaretur, mortis & nouissimorum oblitus: ecce in eadem hora